

Mejeriforeningen år 2000

Af informationschef
Henning
Mortensen,
Mejeri-
foreningen

Det er en barsk, men spændende, opgave, redaktionen har stillet, nemlig ved hjælp af få nøgleord at karakterisere den væsentligste udvikling inden for Mejeriforeningens område de sidste 20 år af det 20. århundrede samt ved hjælp af andre nøgleord at beskrive forventningerne til det 21. århundrede. Det bliver ikke lettere, når jeg vil tillade mig at udstrække Mejeriforeningens virke til at omfatte mejeribruget i videste betydning, al den stund at mange initiativer i det forløbne og forhåbentlig mange initiativer i fremtiden vil have Mejeriforeningen som en central initiativtager eller medspiller.

Nøgleord

Væsentlige nøgleord til karakterisering af de sidste 20 år er i uprioriteret rækkefølge bl.a. *struktureltilpasning, landmejeriernes sejr, forskning, ernæringspolitik, organisatorisk tilpasning,*

medlemsstyring, kvoteringsordning, økologi, internationalisering, markedsøkonomi, professionalisering. Den afmålte plads tillader ikke, at jeg kommenterer dem alle.

Endnu for 20 år siden var der i Danmark ca. 150 andelsejede mejerier og ca. 60 privatejede. Mejeriselskabet Danmark, som det dengang hed, havde ansvaret for behandling af ca. 20% af landets samlede indvejning. I dag er denne andel som bekendt ca. 92%. En *strukturudvikling* som intet andet land har oplevet magen til.

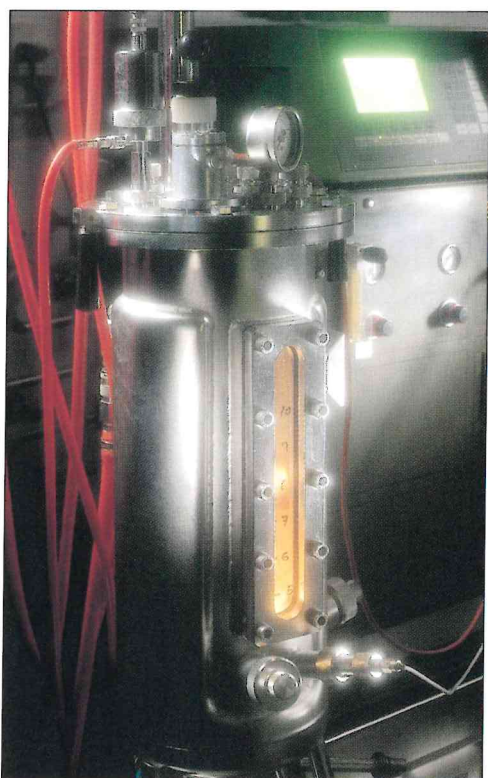
Det siger sig selv, at en sådan udvikling nødvendigvis måtte afstedkomme dybtgående *organisatoriske* tilpasninger også i Mejeriforeningen. En lang række aktiviteter af først og fremmest kommercielt tilsnit er fjernet fra Mejeriforeningen og er nu alene virksomhedernes eget ansvar. De væsentligste arbejdsopgaver i Mejeriforeningens regi er her efter at varetage mejeriernes og mælkeproducenternes politiske og faglige interesser, såsom opgaver i relation til national og international politik, mælkeekvalitet, kvoteadministration, forskning, lovgivning, Karolines Køkken, skolemælk, information, herunder ernæringsinformation m.v.

Servicevirksomhed

Det har været interessant på nærmeste hold at følge foreningens udvikling fra nærmest at have enevældig status til i dag at være en overvejende servicepræget og frem for alt medlemsstyret virksomhed, hvor opgaverne nu løses i et tæt samarbejde og samspil med mejerierne, og meget ofte på opdrag af disse.

Det virker, som om der for nærværende er fundet en fornuftig balance mellem de aktiviteter, Mejeriforeningen skal varetage, og hvad det er op til mejerierne at tage vare på. Det er ikke ensbetydende med, at der nu er fundet den endelige og optimale løsning. Intet er statisk, slet ikke i mejeribruget, med udsigten nu til dannelsen af Europas foreløbig største mejeriselskab her i Skandinavien. Det vil også kunne mærkes i Mejeriforeningens dagligdag.

Det vil være forkert, hvis jeg ikke i nærværende blad nævner den ændring, der er sket på det *forskningsmæssige område* efter lukningen af Statens Mejeriforsøg i 1990. Her var Mejeriforeningen hurtigt ude med etableringen af Mejeribrugets ForskningsFond, en aktivitet som alle involverede, inklusive de offentlige myndigheder, kan være stolte af.

Etableringen
af Mejeri-
brugets Forsk-
ningsFond har
resulteret i
mange spænd-
ende projekter.

Med forskningsfonden som katalysator er der etableret et perspektivrigt samarbejde mellem mejeribruget og den offentlige forskning. Også mejeriingeniøruddannelsen har nydt godt af de mange forskningsprojekter, der er genereret via det statslige forskningsprogram FØTEK til Landbohøjskolen og DTU.

Det næste århundrede

I ovenstående tilbageblik har jeg nævnt strukturudvikling i forædlingsleddet som den helt markante begivenhed i sidste del af det gamle århundrede. Sideløbende hermed er der sket en lige så bemærkelsesværdig – uden knap så megen mediefokusering – *strukturudvikling i primærleddet*. Udviklingen fra 72.000 mælkeproducenter, da vi i 1973 efter alt for mange år ude i kulden endelig blev omfattet af EF's landbrugspolitiske system, til 34.000 producenter, da man 11 år senere så sig nødsaget til at kvotere mælkeproduktionen til under 10.000 producenter, når vi når 1. april 2000, taler sit tydelige sprog. Eller fra en gennemsnitsleverance på 64.000 kg i 1973 til ca. 450.000 kg år 2000.

Man kan beklage, at ikke flere producenter kan leve fornuftigt af at producere mælk i Danmark, men man kan ikke beklage, at vi i mejeribruget, som også set i mange andre sammenhænge igennem det 20. århundrede, organisatorisk har indrettet os på en sådan måde, at erhvervet også her kunne stå sammen om at skabe en kvoteadministration, der i øvrigt senere blev model for hele Europa. En model som har muliggjort, at man uden den voldsomme kapitalisering, som vi har set i andre lande, har evnet at skabe en struktur i primærleddet, som isoleret betragtet gør os godt rustet til at møde de kommende års udfordringer.

For udfordringer bliver der, når vi hurtigt i det ny århundrede vil se tiltag, der går i retning af en yderligere liberalisering af handelen over grænserne, således at vi i endnu højere grad skal klare os på markedets præmisser, dvs. i en verden med en mere åben markedsøkonomi, sådan som dansk landbrug dybest set helst vil have det. Læg hertil den ofte omtalte voldsomme koncentration af indkøbskraft.

Vi når efter alt at dømme ikke langt ind i det nye århundrede, før vi kun har ca. 5.000–6.000 mælkeproducerende brug med en gennemsnitlig årlig produktion (kvote?) på ca. 800.000–1.000.000 kg mælk fra ca. 100 køer.

Vi vil opleve nogle meget engagerede og vidende mælkeproducenter, som vil være dybt afhængige af mejeriets evne til at udbringe mælken i en fornuftig pris, og som vil kræve at blive holdt optimalt informeret om alle aspekter, der øver indflydelse på deres hverdag, fagligt såvel som økonomisk. Det bliver en kæmpe udfordring for både mejeri og organisation at tilgodese disse behov, som der med fuld ret vil blive stillet.

De danske mælkeproducenter leverer nu gennemsnitligt ca. 450.000 kg mælk årligt, ca. 7 gange så meget som for 25 år siden.

Godt rustet

Vi står ved indgangen til det 21. århundrede således godt rustet i både primær- og forædlingsled til at skabe Nordeuropas førende mejeribrug, som hvis politikerne kender deres besøgstid – for uden deres medspil går det ikke i et samfund som det danske – har alle muligheder for som tilforn at være et erhvervsmæssigt flagskib på den globale markedsplads.

Det bliver selvfølgelig også en udfordring for Mejeriforeningen at finde sin plads i denne udvikling. Allerede den forhåbentlig forestående dannelse af Arla Foods har sat mange tanker i gang i både Stockholm og Århus. Vi skal ikke blot samarbejde og koordinere den politiske og faglige indsats på tværs af landegrænserne, som det sker i stigende omfang på europæisk plan, men formentlig vil vi også i takt med den stigende internationalisering se en udvikling, hvor vi løser mange opgaver i fællesskab.

Ét er sikkert, det bliver ikke mindre spændende at virke i mejeribruget i det næste århundrede. ■